

Llagostera (*)

(*) Aquest treball s'ha pogut realitzar gràcies a les col·laboracions:

La part d'Arqueologia, a la quantitat de treballs fets per Esteve Fa i Tolsanas. L'època medieval als escrits a «Lacustaria» de Joaquim Arbusé. Llagostera, principis de segle, en Tià Bou. La indústria surera, al metge Pompeyo Pascual i Coris. I tants d'altres que hi han contribuït indirectament.

per
Mª Mercè Carbó i Bosch

LES TROBALLES ARQUEOLÒGIQUES

L'iniciador de l'afició a l'arqueologia a Llagostera el trobem en Mn. Gelabert. Encara que quan veritablement es consolida el nostre poble com a capdavanter en troballes, és a partir de l'època dels seixanta.

La localització, el 10 de febrer de 1966, d'un poblat ibèric a la barriada de Maiena, provocà la fundació del Centre d'Estudis de Llagostera. El formaven 70 membres que pagaven una quota de 10 ptes. mensuals. Quedà estructurat així: President, Vice-president, Secretari, Tresorer i quatre vocals. La legalització s'assoleix a començament de l'any 1967. Mitja dotzena de membres contribuïen a les excavacions.

La falta de constància de la majoria dels membres va fer que l'organització deixés de funcionar, encara que a efectes legals consti com a activa.

Dins el Paleolític inferior, l'única resta trobada dins aquesta comarca és un rierenc tallat, que els prehistoriadors coneixien amb el nom de Choppingtools. Va ésser trobada als voltants del mas de Can Alou (Penedes). Aquesta troballa té més importància del que sembla, ja que fins fa poc no es coneixia quasi res del Paleolític més tardà a Catalunya.

Dins el Paleolític Mitjà hi havia la cultura «musteriana». Les troballes d'aquesta època es limiten a Llagostera a dues peces. Es tracta d'un petit bifaç (d'uns 5 cm.) i un disc de tamany semblant a l'anterior.

El jaciment de sílex de «Can Crispins» és l'únic que pertany a l'Epipaleolític, encara que algunes peces trobades allà semblen del Neolític. Actualment encara no s'ha fet una excavació en profunditat, de la zona, malgrat que des de l'any 1975 s'han anat trobant moltes peces a la superfície.

El jaciment lític de Sant Benet es troba a poca distància del terme de Llagostera i és considerat el més important dintre l'Epipaleolític, de tot el Mediterrani espanyol.

Dins el Neolític hi podríem situar, encara que no és massa segur, els jaciments de:

Tranquinell: A aquest jaciment, s'hi podrien trobar restes d'un monument megalític. Hi abunden també les restes ceràmiques d'atueils fets a mà.

S'hi han recollit 200 ascles de pedra, 140 són de sílex, 50 de quars, en les que es noten molt els retocs.

Jaciment de quatre camins: Localitzat a prop de la font d'en Dalmau, on hi ha sediment argilós, de color vermell i restes de carbó vegetal. A 300 m. hi ha un probable menhir.

Jaciment de Can Costa: Aquí s'hi han recollit 91 ascles de sílex. Quaranta d'elles es poden considerar útils.

Jaciment de Penedes: Localitzat a pocs metres de la carretera de Llagostera a Romanyà, prop del ramal que porta a la font de Penedes. Ja, a principis de segle, es va trobar una relació escrita de peces de sílex trobades.

MONUMENTS MEGALITICS

Menhir de Montllor: Es troba als voltants de Tossa de Mar, a uns 400 metres. Té una alçada total de 2'27 m. i 1 m. d'amplada a la base. Es de gra negre.

Menhir anomenat «L'Avi»: Es troba a poca distància de la Font d'en Dalmau, a 400 m., té uns 2'27 m. d'alçada total, 1'18 m. d'amplada a la base i 1 m. a la part superior.

Cova de pedra sobre altre: Cova funerària sota una pedra de grans dimensions amb una galeria descoberta d'uns sis metres de llarg i coberta per un túmul de pedres que abracen una superfície d'uns 60 m². En una excavació s'aconseguí de recuperar restes d'un ganivet de sílex, fragments d'un vas de ceràmica, fragments atípics de sílex i restes de ceràmica moderna.

El dolmen anomenat d'en Garcia no ha estat excavat, com tampoc el de cal Federal, que es troba a prop del primer. Són monuments dels anomenats «Paradolmen» i varen ésser construïts aprofitant les seves condicions naturals. Mides molt reduïdes.

EDAT DELS METALLS

Edat del Bronze. La cova funerària de «Can Rissech» és una mostra important d'aquesta cultura. Així com la cova de la Ruïra, encara que no ha estat possible la seva excavació.

Edat del ferro. Aquesta cultura queda confosa entre les troballes fetes de la cultura ibèrica, ja que s'ha trobat material barrejat: celta, ibèric i fèrric. Tenim una punta de llança com a mostra.

ELS POBLATS IBERICS

A Llagostera s'han trobat diferents vestigis ibers. En el poblat de Maiena s'hi han arribat a trobar 21 sitges, però no és massa abundant el material recuperat. Es coneix des de l'any 1966.

Les restes del poblat de Sant Llorenç, possiblement, daten del segle II a. de J.C. Consta de dotze sitges, en el qual s'ha trobat material ceràmic campanià, gris emporità, ibèric tornejat, ibèric indígena (motllurat a mà) i alguna peça de possible origen púnic.

Les sitges de Pocafarina es descobriren el 12 de març de 1967. Com que el lloc es troba dins el recinte urbà, no ha estat possible de portar-hi a terme noves excavacions.

D'aquí es va recuperar ceràmica grisa emporitàna i un vas ibèric dels anomenats de barret de copa, on s'hi troben encara restes de dibuixos pintats en roig.

Vers l'any 1968 es trobaren les sitges de Can Fuianet. Cap d'elles no fou excavada malgrat tractar-se de possibles restes medievals.

A Can Pere també s'hi trobaren sitges amb material interessant; ceràmica, ferro i restes de coure. Amb aquestes troballes fou possible de recompondre dues peces de ceràmica, així com una llança de ferro i una sivella; els de coure corresponien possiblement a alguna moneda.

ANTECEDENTS HISTORICS

Origen d'un nom

En plena Edat Mitjana i a principis del segle X, és quan trobem per primera vegada el nom de «Locustaria», citat en un pergami de venda que es remunta a l'any 914. La data és molt curiosa si tenim en compte que el document més antic que es conserva del Regne a l'Arxiu de la Corona d'Aragó, és una donació feta per Guifré als monjos de Ripoll l'any 875.

Sobre l'origen del nom «Locustaria» hi ha moltes i diferents versions. Uns parlen de Lacustino, desconegut personatge de l'alta cúria romana, qui en fundar la vila. Li posà el seu nom.

Per altra part, se sap que durant l'època de la dominació romana hi havia unes ciutats que portaven el sobrenom d'Augusta, Saragossa Augusta, Medinaceli Obriga Augusta.

A Catalunya, V. Balaguer dins la «Història de Catalunya», afirma que també Llagostera va ésser anomenada «Augusta». Feliu de la Penya, dins els seus «Anales de Cataluña», llibre 6, capítol IX, també afirma que Llagostera fou l'antiga «Augusta». L'historiador Pujadas, dins la seva obra «Crònica Universal de Catalunya», escriu que quasi es pot afirmar que Spurio Ligustino, el qual va arribar a Espanya amb Graco, fóra qui va donar nom a Llagostera. Mossèn Gelabert creu que el nom d'Augusta és un nom simplement honorífic que es donava a algunes poblacions. De totes maneres existeix una afinitat entre el vocable «Augusta», que evolucionaria «La Augusta», «L'Augusta», «Langnsta», «Langustaria - Langosta - Langostaria - Llagostera - Llagostera».

També es parla del Duc de Medinaceli, que la va anomenar «lloc d'eras». No hi ha cap document històric que parli del possible llac. El que sí és cert, és que la vall de Llagostera estava ocupada per nombroses basses d'aigua podrida que es quedaven estancades per manca de conducte. Així va néixer el compost llatí «Lacustaria», lloc de llacs.

He tingut notícia que a Elna (França), s'hi troba un document inèdit sobre l'origen de Llagostera, dins l'arxiu col·legiàstic, volum IV, núm.

El 1240 el rei Jaume I concedí el títol de vila a Llagostera.

37. Aquest document parla de «Ranacularia», prop del riu Gotarra i llindant amb la Vall d'Aro, Sta. Ceclina de Caldes. Evidentment es tracta de Llagostera. «Ranacularia» etimològicament procedeix de «ranacula», que vol dir granota; la qual cosa no és tan allunyada dels possibles llacs i llagostes.

Alguns historiadors de finals del segle passat es trobaven amb el problema que, en estudiar els pergamins corresponents a la segona meitat del segle XI i part del XII, era molt freqüent la denominació «LACUSTARIA» o «LOCUSTARIA»; però aquesta nomenclatura es repetia als segles XIV, XV, XVI, XVII, fins i tot a principis del segle XVIII. També es repetien contínuament els mots «LAGOSTERA», «LAGUSTARIA», «LLOCUSTARIA». ¿Com podien explicar aquest fenomen, si les llengües romàniques seguien un ordre més o menys fixe? Més tard es va arribar a una explicació bastant lògica del fet. Segons els documents s'escriu en llatí fins al segle XVIII, l'encarregat d'escriure era l'escrivà, que utilitzava aquest llatí tan desvirtualitzat pel pas del temps

i tan influenciat per la llengua que parlava el poble, i així s'expliquen les diferents denominacions segons èpoques i mutacions linqüístiques.

Artur Rissech en un article cita la «Geografia General de Girona» en què es parla: «Se llama Locustaria en la compra que hizo el 11 de agosto del año 922 la Condesa viuda doña Garsendis a Emo —d'origen got—, hija de Sesegudes; de la mitad del valle de Llagostera, con todas sus villas y villorrios, la cual le pertenecía por herencia de sus padres, y a cuyo valle se señalan, las afrontaciones siguientes:

Por el sol naciente, Valle de Aro, Panedas y el mar; por mediodía, el mar, Caulés y Massanet; por poniente, Massanet, Caldas y Aulet; y por tramontana, Cassà y la riera Verneda».

A la mort, al final del segle X, d'Emo, la vila devia passar a mans del Comtat, regit per comtes barcelonesos. Durant un temps, el castell de Llagostera passà a mans de Berenguer Ramon, anomenat «El Corbat», el qual, el 1057, a la seva mort, es tornà a englobar al comtat.

Ramon Berenguer I, «El Vell», famós pels «Usatges» (1058), el va succeir en la regència. Quan va morir, el seguiren els seus dos fills, Ramon Berenguer II «Cap d'Estapa» i Berenguer Ramon III «El fratricida». El comtat va quedar dividit, però no se sap res de Lacustaria. Berenguer Ramon assassinà el seu germà, pocs anys després, el seu fill Ramon Berenguer III «El Gran» el va succeir en el govern. En els seus temps es tornà a parlar de Lacustaria, que estava considerada com a lloc senyorial i havia anat passant de pares a fills, des de temps de Ramon Borrell. En el seu testament va deixar disposat —«Història de Catalunya», de Víctor Balaguer, tomo I, llibre IV, cap. XI—, que si enviudava la seva filla Berenguela, sense fills, que anés a residir a Llagostera. Aquest fet no es va donar, ja que a la mort d'ella el 1148, va anar a parar a mans del seu germà, Ramon Berenguer IV, al qual li deien «El Sant». Aquest comte es va casar amb Na Peronella, filla de Ramir II «El Monjo», unint-se així la corona de Catalunya i Aragó. Després de la seva mort, i la successió per Alfons I d'Aragó, queda formada la monarquia catalano-aragonesa, sota la qual tindrà molta importància Llagostera.

La vila, en el seu segell, feia servir una llagosta, però per acord de l'Ajuntament en sessió del 5 de febrer de 1910, es va fer canviar per l'actual.

Sota el regnat d'Alfons I, doncs, Llagostera passa a formar part de la corona de Catalunya i Aragó, ja no se'n va separar fins al 1288, al començament del regnat d'Alfons II de Catalunya, III d'Aragó. La vila, en aquell temps, estava regida per un encarregat del rei i un jurat de diversos prohoms. A la mort d'Alfons, el 1196, continua unida a la corona sota el regnat de Pere II d'Aragó (1196-1213).

Dins el segle XIII, l'any 1213, Jaume I és coronat rei d'Aragó i Catalunya. El 1237 el rei Jaume I per conquerir la ciutat i horta de València demanà la col·laboració a Girona a diverses viles, entre elles Llagostera. Per raó, possiblement, d'aquesta ajuda que els llagosterencs li donaren per a les conquestes de València i Mallorca, el 1240 es formà una important Batllia Reial que agrupava les viles i castells de Llagostera, Caldes de Malavella i Santa Seclina.

Aquesta Batllia va continuar fins a la desaparició del règim feudal. Estava regida per un funcionari del monarca, anomenat Batlle o baile, el qual era l'administrador econòmic i polític dels dominis i rendes dels senyors. Tenia plens poders dins els territoris de la seva jurisdicció. Això va motivar molts abusos d'autoritat.

El mateix any de formar-se la Batllia —1240—, el rei Jaume concedeix els «Privilegis» i dona el títol de vila a Llagostera. Amb aquests «Privilegis» es té el dret de no pagar tribut en els casaments, en els judicis, i amb els deutes passius. El dret de caçar, tallar fusta, agafar lle-

nya i vegetals, de conduir els animals pels boscos.

La batllia de Llagostera abraçava un territori molt extens: «Des del terme de Sant Feliu de Guíxols i Matasavall, la parròquia de Romanya fins a la vall Canera i Sta. Coloma de Farners; de Tossa de Marcohella fins a Lloret i Blanes; des de Fornells i la parròquia de Vilobí fins Tossa...». Aquests límits corresponen a l'any 1240.

El 1259 Alvar de Cabrera, comte d'Urgell, va promoure una sublevació contra Jaume I. Aquesta rebel·lió és portada a terme per la noblesa catalana. Al final s'acorda un pacte, el 10 de maig de 1260, pel qual Jaume I concedia durant sis anys els rèdits de Llagostera i Caldes de Malavella, fins a primers de febrer de 1266.

Durant el regnat de Pere el Gran, s'inicien hostilitats amb França, a causa de l'illa de Sicília. El Papa Martí, dins aquest conflicte, va prendre posició per França i excomunicà el rei aragonès, negant-li també l'ajuda eclesiàstica en els seus territoris. Predicà contra ell una croada que la capitanejava Felip de França.

Així esdevingué la guerra del 1285.

Dins l'Empordà es plantejaven dues qüestions fonamentals; per un costat, la fidelitat al rei; i per l'altre, la submissió al Papa.

Però els croats varen ésser derrotats a la batalla de Panissars; a pesar d'aquesta derrota, aconseguiren Peralada, regida pel noble Dalmau de Rocabertí, qui la va incendiar abans d'entregar-la al rei francès.

El rei Pere començà a organitzar l'exèrcit. El 17 d'abril de 1285, ordena als regents de Girona que enviessin a Figueres 500 homes, els millors de la ciutat, acompanyats del seu Batlle. De Llagostera i de Caldes de Malavella es varen reclutar 200 homes. El 22 d'abril, el rei Pere va ordenar l'alçament general de totes les ciutats i pobles contra els francesos.

El primer de juny, els francesos cercaren Girona. Molta gent que fugia de Girona per por a quedar sitiada, passava pel castell de Llagostera. Ramon Folc, vescomte de Cardona, defenia la ciutat. Aquest setge de Girona no afectava només la capital sinó tots els pobles del voltant. La flota francesa tenia ancorades la majoria de les seves naus al port de Sant Feliu de Guíxols. Molts habitants de Sant Feliu es refugiaven al castell de Llagostera i els francesos varen incendiar la vila en veure que era abandonada.

Per Llagostera havia de passar tot el menjar i armament destinats a l'exèrcit del rei de França, però no hi ha notícies que caigués en mans dels francesos. El 29 de setembre, la Corona d'Aragó recupera el poder, per causa de la retirada del rei francès arran de la seva malaltia.

Tres anys després del setge de Girona, l'any 1288, Dalmau, vescomte de Rocabertí va comprar al rei aragonès Alfons III, la vila i castell de Llagostera.

Alfons III era el successor de Pere III el Gran. Les particularitats d'aquesta compra es troben dins un document que es conserva a la Secció de Cancilleria de l'Arxiu de la Corona d'Aragó. En aquest document se cita per primera vegada la fortalesa de Llagostera.

Després de la compra de Llagostera per Dalmau de Rocabertí, es retocaren els murs del castell, car les lluites eren molt freqüents. El paper que hi tenia Llagostera dins aquestes lluites és molt confós; el castell, en mans de Dalmau, es va convertir en una de les fortaleses més importants de la comarca. Aquestes lluites feudals varen durar fins al 1291, quan el rei D. Jaume «El Just», els va cridar a Barcelona perquè signessin una pau per dos anys.

L'any 1300 —a començaments del segle XIV—, el comte d'Empúries, aquest comtat era autònom dins el regne d'Aragó, s'enemistà amb el rei Jaume II, es negà a pagar-li el tribut que li corresponia. El 3 de març de 1305 serà públic, que per ordre de l'Excm. vescomte Dalmau de Rocabertí, amo de la vila i castell, s'han d'afiliar tots els homes disponibles per combatre al costat del rei Jaume contra el senyor d'Empúries, però quan tot estava preparat arriben ordres d'ajornar el combat fins a l'any següent. L'exèrcit estava format per combatents de Besalú, Girona, Llagostera, Caldes, Palamós i Bas.

Grau de Rocabertí, que tenia la baronia de Navata, va posseir per donació reial la vila de Llagostera el 1314. La hi va cedir el rei Jaume II el Just amb el nom de Locustaria. Grau de Rocabertí la va posseir fins a la seva mort el 1323. Després es va incorporar de nou a la corona.

El 1314 s'estableix a Llagostera la festa del Corpus Christi. El 27 d'octubre de 1315 té lloc a Girona el casament del rei Jaume amb Na Maria, filla gran del rei de Xipre. Al casament hi varen assistir totes les personalitats de Llagostera. El 1321 les autoritats de Llagostera es desplaçaren a Girona per tractar amb el rei, de la conquesta de Sardenya.

El 1324 un document de Jaume II que es conserva dins l'arxiu de la Corona d'Aragó parla de la cessió a D. Ot de Montcada de Llagostera, per haver col·laborat amb el rei a les campanyes contra els moros a Almeria (1309) i Lorca. Aquesta donació va ésser confirmada també pel rei Alfons IV.

El 1325 Jaume I concedia altres franquícies a Ot de Montcada, entre altres, les possessions de Tossa i Lloret de Mar. Els barons de Llagostera es varen oposar a la donació del castell de Tossa, juntament amb el Monestir de Sta. Maria de Ripoll, que era feu eclesiàstic d'aquest monestir. Les lluites que més varen durar foren les portades pels barons de Llagostera contra la catedral de Girona. Per acabar, la Catedral va comprar, el 1657, la jurisdicció del castell de Lloret de Mar, que el 1689 va passar a propietat de D. Francisco de Lanuza, comte de Montagut i baró de Llagostera.

El 2 de maig de 1793 Carles IV va confirmar el dret que tenia Llagostera —des del Reial Privilegi de Jaume I— a ésser cap de terme judicial. El 25 de desembre de 1820 serà declarada la divisió de partits judicials per les Corts. Caldes de Malavella passarà a formar part del partit judicial de Sta. Coloma de Farners, excepte el veïnat de Sta. Seclina del mateix terme municipal de Caldes, el qual, juntament amb Llagostera, fou inclòs al partit de la Bisbal. Aquests municipis varen apellar recursos i tota mena de resistències com a protesta de la nova jurisdicció. Reclamaven entre altres coses que ambdós municipis s'integressin dins el partit judicial de Girona. Ja quasi en el nostre segle, Llagostera i Sta. Seclina són agregats als partits de Girona i Sta. Coloma.

Llagostera, l'any 1838, era capital del districte electoral de Llagostera, Cassà i Vidreres. Per tant, era un important Centre Comercial, com així ho fa notar la seva situació topogràfica, com les seves importants vies de comunicació.

Fins a principis del segle XIX, la vila de Llagostera era essencialment agrícola. El cens constava de 1600 habitants, que es dedicaven quasi sense excepció a tasques agrícoles i a les petites indústries de la localitat.

Les escasses mercaderies primitives calia transportar-les en pèssimes condicions a la fira anual que se celebrava a Bellcaire.

Durant la guerra de la Independència —entre els anys 1808 a 1820— els habitants de la vila de Llagostera queden reduïts a 800 solament.

PRINCIPIIS DE SEGLE A LLAGOSTERA

EL CACIC JAUME ROURE I PRATS

Durant aquesta època, Llagostera estava totalment dominada pel cacic Jaume Roure. Va administrar el municipi des de 1897 fins a 1909.

Políticament, era conservador, però quan aquest partit entrà en crisi, passarà al partit liberal, s'afiliarà a la Unió Democràtica Liberal.

Va començar essent conseller de Llagostera, després Batlle, per a continuar Diputat Provincial, President de la Diputació, Diputat a les Corts, Governador Civil, Senador del Regne...

Exercia el seu poder també a Vidreres, Maganet de la Selva, Hostalric, Santa Coloma de Farners, Sant Feliu de Guíxols, Palamós, Palafrugell, la Bisbal, Sta. Cristina i Castell d'Aro.

Més de 25 anys va durar el caciquisme a Llagostera.

Dins tots aquests anys, a la mala administració, s'hi ajuntava la massa evident malversació dels Fons Públics, les falsetats electorals...

Mitjançant unes eleccions, i segurament potser, gràcies a la informació clara i detallada de dues revistes de l'època «LA SELVA» i «CHANTE

HERALDO DE GERONA

Periódico de avisos y noticias

Proprietario: Don Jaime Roure y Prats.

Año XXVI | Jueves, 2 de Julio de 1924 | Núm. 1728

Poema del amanecer

Amanece un día más pare-
gros, más prometedor que los días
más serenos a una hermosa mañana
con el amanecer, día al venir
por el azul horizonte empírico
y purpúrea perenne mucho más
luciente.

En el ángulo saliente de la pro-
veña la figura curva que divide
las aguas en abismo al comulso,
el mar magnífico de color
rojo, más que azul, más que
blau y las cascadas expresivas
de líquido en que se resaca las
aguas blanqueadas por la luz.

El puro empujador y lirio...
después de parte por el final oc-
tavo que a darán como rasgo el
respetable velo de la noche —
y esplendor, amantísimo luz
y esplendor, amantísimo luz

¡No sea decir más nuevo, pero
si sea poner una vez más los
ojos en la más amarga de las ven-
dadas orgánicas!

«Según los datos de esta está-
dística, custodian los olivos nume-
ros de más años, hay en España
cerca de nueve millones de por-
tos que no están bien, ni curados.
Hay provincias como Santander,
Álava, Burgos, León, Palencia,
Segovia y Soria, donde el suelo
terreno alcanza cifras superiores del
50 por 100 de los habitables, pero
no hay otros en que la ignorancia
sencilla impide de obtener fruto,
desde el 80-90 por 100 de los
hombres y el 25-30 de las mu-
jeres en las zonas de la ma-
ncha catalana... Almería, Bada-
joz, Albufera, Cáceres, Ciudad Real,
Málaga, Murcia, Toledo, Sevilla,
Castellón que se encuentran en
similares condiciones.»

Podemos añadir a esta cifra de
habitables, la estimada de espe-
ritales que están bien y muchos y

la noche serena, en que
y subterráneo amigable danzas
por día, y la brisa del día aliviana
estas regiones, y se hace la
ha, la luz que regresa al sur, el
alberca y el salino, más, la luz
sus puritas, la luz que vivifica,
sus leña y que resaca y que
avida a vivir.

G. DÍAZ ZAR

El analfabetismo

Una parte de la gran mayoría
ha la conciencia acendrada los
datos que sobre de publicar el
Diario de la Dirección General de
Estadística, referentes al analfabe-
tismo.

No sea decir más nuevo, pero
si sea poner una vez más los
ojos en la más amarga de las ven-
dadas orgánicas!

«Según los datos de esta está-
dística, custodian los olivos nume-
ros de más años, hay en España
cerca de nueve millones de por-
tos que no están bien, ni curados.
Hay provincias como Santander,
Álava, Burgos, León, Palencia,
Segovia y Soria, donde el suelo
terreno alcanza cifras superiores del
50 por 100 de los habitables, pero
no hay otros en que la ignorancia
sencilla impide de obtener fruto,
desde el 80-90 por 100 de los
hombres y el 25-30 de las mu-
jeres en las zonas de la ma-
ncha catalana... Almería, Bada-
joz, Albufera, Cáceres, Ciudad Real,
Málaga, Murcia, Toledo, Sevilla,
Castellón que se encuentran en
similares condiciones.»

Podemos añadir a esta cifra de
habitables, la estimada de espe-
ritales que están bien y muchos y

la noche serena, en que
y subterráneo amigable danzas
por día, y la brisa del día aliviana
estas regiones, y se hace la
ha, la luz que regresa al sur, el
alberca y el salino, más, la luz
sus puritas, la luz que vivifica,
sus leña y que resaca y que
avida a vivir.

G. DÍAZ ZAR

El analfabetismo

Una parte de la gran mayoría
ha la conciencia acendrada los
datos que sobre de publicar el
Diario de la Dirección General de
Estadística, referentes al analfabe-
tismo.

No sea decir más nuevo, pero
si sea poner una vez más los
ojos en la más amarga de las ven-
dadas orgánicas!

«Según los datos de esta está-
dística, custodian los olivos nume-
ros de más años, hay en España
cerca de nueve millones de por-
tos que no están bien, ni curados.
Hay provincias como Santander,
Álava, Burgos, León, Palencia,
Segovia y Soria, donde el suelo
terreno alcanza cifras superiores del
50 por 100 de los habitables, pero
no hay otros en que la ignorancia
sencilla impide de obtener fruto,
desde el 80-90 por 100 de los
hombres y el 25-30 de las mu-
jeres en las zonas de la ma-
ncha catalana... Almería, Bada-
joz, Albufera, Cáceres, Ciudad Real,
Málaga, Murcia, Toledo, Sevilla,
Castellón que se encuentran en
similares condiciones.»

Podemos añadir a esta cifra de
habitables, la estimada de espe-
ritales que están bien y muchos y

la noche serena, en que
y subterráneo amigable danzas
por día, y la brisa del día aliviana
estas regiones, y se hace la
ha, la luz que regresa al sur, el
alberca y el salino, más, la luz
sus puritas, la luz que vivifica,
sus leña y que resaca y que
avida a vivir.

G. DÍAZ ZAR

El analfabetismo

Una parte de la gran mayoría
ha la conciencia acendrada los
datos que sobre de publicar el
Diario de la Dirección General de
Estadística, referentes al analfabe-
tismo.

No sea decir más nuevo, pero
si sea poner una vez más los
ojos en la más amarga de las ven-
dadas orgánicas!

«Según los datos de esta está-
dística, custodian los olivos nume-
ros de más años, hay en España
cerca de nueve millones de por-
tos que no están bien, ni curados.
Hay provincias como Santander,
Álava, Burgos, León, Palencia,
Segovia y Soria, donde el suelo
terreno alcanza cifras superiores del
50 por 100 de los habitables, pero
no hay otros en que la ignorancia
sencilla impide de obtener fruto,
desde el 80-90 por 100 de los
hombres y el 25-30 de las mu-
jeres en las zonas de la ma-
ncha catalana... Almería, Bada-
joz, Albufera, Cáceres, Ciudad Real,
Málaga, Murcia, Toledo, Sevilla,
Castellón que se encuentran en
similares condiciones.»

Podemos añadir a esta cifra de
habitables, la estimada de espe-
ritales que están bien y muchos y

la noche serena, en que
y subterráneo amigable danzas
por día, y la brisa del día aliviana
estas regiones, y se hace la
ha, la luz que regresa al sur, el
alberca y el salino, más, la luz
sus puritas, la luz que vivifica,
sus leña y que resaca y que
avida a vivir.

G. DÍAZ ZAR

El analfabetismo

Una parte de la gran mayoría
ha la conciencia acendrada los
datos que sobre de publicar el
Diario de la Dirección General de
Estadística, referentes al analfabe-
tismo.

No sea decir más nuevo, pero
si sea poner una vez más los
ojos en la más amarga de las ven-
dadas orgánicas!

«Según los datos de esta está-
dística, custodian los olivos nume-
ros de más años, hay en España
cerca de nueve millones de por-
tos que no están bien, ni curados.
Hay provincias como Santander,
Álava, Burgos, León, Palencia,
Segovia y Soria, donde el suelo
terreno alcanza cifras superiores del
50 por 100 de los habitables, pero
no hay otros en que la ignorancia
sencilla impide de obtener fruto,
desde el 80-90 por 100 de los
hombres y el 25-30 de las mu-
jeres en las zonas de la ma-
ncha catalana... Almería, Bada-
joz, Albufera, Cáceres, Ciudad Real,
Málaga, Murcia, Toledo, Sevilla,
Castellón que se encuentran en
similares condiciones.»

Podemos añadir a esta cifra de
habitables, la estimada de espe-
ritales que están bien y muchos y

En aquell temps hi havia també el Cobra-
ment de l'Impost per a l'Administració de Con-
sums pels drets d'entrades «Drets de Portes».

El 4 de desembre de 1910, al número 15 de la
revista «CHANTE CLER», encapçala la primera
plana un immens «PROTESTEM», comença una
breu introducció en català molt mal escrit, se-
gueix una carta en castellà dirigida a l'Exm. Sr.
President de l'Audiència de Barcelona. La signen
el Batlle i regidors de l'Ajuntament amb els veïns
de Llagostera. Dins aquesta, es parla amb els
mateixos termes de l'ex-cacic D. Jaume Roure,
i afegeix que el seu fill D. Francesc Roure ha ini-
ciat una venjança. Aquest es va fer Jutge Muni-
cipal, gràcies al seu títol d'advocat, i continuà
amb la política del seu pare. Acusava els seus
subordinats dels delictes que havia comès el seu
pare, però una vegada acusat el Secretari de
l'Ajuntament i posteriorment empresonat, el po-
ble en ple es va manifestar contra tal acte.

No tinc més informació, però suposo que
d'aquesta manera va acabar-se la dinastia Rou-
re.

LA INDUSTRIA SURERA A LLAGOSTERA

Es conta que l'any 1750 s'establí una manu-
factura de taps a la vila de Llagostera.

Un francès que vivia en el poble, anomenat
«El Gavatx», es diu que va ésser el descobridor
de la Indústria tapera, la història d'aquest fran-
cès ha circulat massa de boca en boca per po-
der-la distingir de la llegenda.

Segons notes trobades en llibres parroquials
de la vila de Llagostera, s'ha comprovat que el
primer llagosterenc que es va dedicar a la in-
dústria del suro fou Josep Provençal l'any 1757.
Segons altres informacions, també treballava
com a taper el jove Miquel Vidal l'any 1772.

L'època més florent de la indústria del
suro al Baix Empordà data d'uns cinc lustres
(1880-1905). Aquesta indústria no va ésser im-
portada sinó que va néixer a les nostres terres.

Més tard, a conseqüència de la indústria de
vins i xampanyes, a França, i per falta de prime-
ra matèria, els industrials es veuran obligats a
comprar la nostra producció. Algunes vegades
feien les contraccions aquí altres, els nostres
productors assistien a les seves fires i mercats,
fins arribar a les famoses fires de (Belcaire)
Beaucaire. A partir d'aquí s'aconseguí gran pros-
peritat.

Antigament, el procés d'elaboració del suro
era molt llarg i complicat. Requeria moltes mans
especialitzades.

La primera operació era la pela de la planta
—es feia a la temporada d'estiu—. El suro es
disposava en planxes de 1'20 metres per 8'80.
Els possibles compradors anaven a comprovar
la seva qualitat. Una vegada feta la compra, el

CLER» que varen començar a sortir al carrer el
1910-1911, hom va aconseguir de destituir el cacic
i condemnar-lo al desterrament.

El diari «El Heraldo de Gerona» era propie-
tat seva, fundat, aproximadament el 1898. A la
vila de Llagostera també tenia una fàbrica de
farines en propietat.

Al número II de «La Selva», dins una carta
oberta al Muy Ilustre Sr. Gobernador Civil de
la Provincia, es diu, referent a n'en Roure:

«Por su caciquismo, de la provincia, no fue-
ron otras que las ambiciones, las audacias, las
arbitrariedades, las imposiciones, y otras varias
malas condiciones entre las que no desempeña
un papel secundario un carácter vengativo».
I segueix: «Por fin cayó el hombre que debido
al predominio que ejerció sobre la indiferencia
del pueblo con la cosa pública se creyó dueño
absoluto de nuestra hacienda y de ella disponía
como casa propia. Para aguantar este estado
anormal creó su mala política, el engaño, la in-
famia, la denuncia y el despilfarro... «Durante
el tiempo de su poderío, fue anulada la ense-
ñanza gratuita que era establecida, llegando al
caso de tener cerradas las escuelas largas tem-
poradas y desatendidos los maestros por aque-
llos Ayuntamientos».

suro era transportat amb carros als pobles i es disposava durant un any, en el pati de la fàbrica perquè madurés. Després era bullit en uns grans perols durant uns 45 o 60 minuts. Un cop estovat, era entregat a l'obrer toscador que amb un instrument de tall separava la crosta llenyosa de la peça o panna. Una vegada a punt per ésser elaborada, es dipositava en uns locals anomenats «traus» —molt poc airejats». Uns tapers especialitzats es dedicaven a tallar les peces d'un metre quadrat a llesques, que després serien tallades a peces en forma de prisma de base quadrada, anomenats «carracs». Els escairadors, pulirien les aristes; més tard, els tapers convertirien els prismes en cilindres, essent netejats i polits els seus caps pels capneters. Acabarien escollint-los els triadors i rentant-se en uns dipòsits que contenien àcid oclàlid dissolt amb clor. Un cop extrets, eren estesos en uns canots o plataformes lleugeres, construïts a base de fusta i canyes, perquè s'eixuguessin a l'escalfor del sol. I eren col·locats en saques que s'anomenaven «arpilleres», per a ser tramesos a cada destinatari.

Una jornada de treball començava a les sis del matí.

L'empenta del suro va durar fins a la Primera Guerra Mundial. Després, dos tipus de circumstàncies determinaren la decadència. Unes foren degudes a aquesta Guerra, encariment de la fusta, disminució de la demanda de taps de l'estranger... I les altres, foren les noves necessitats que va crear la nova època. Va deixar d'ésser una indústria artesanal per a convertir-se, les que avui continuen, en una indústria que calia mecanitzar.

Actualment s'hi uneix una altra circumstància, la deforestació.

PUBLICACIONS I ENTITATS DE LLAGOSTERA DE PRINCIPIS DE SEGLE FINS ARA

El dia 19 d'octubre de 1888 havia quedat inaugurat el «Casino Llagosterenc», sense local propi. El 18 de gener de 1891 es nomenarà una Junta constructora per començar a construir el local a l'antiga plaça d'en Romeu (ara plaça de Catalunya).

L'any 1916, amb el Batlle Joan Ferrer i Boada, gràcies a la iniciativa del Rvd. P. Josep Gelabert quedà constituït el nou Museu-Biblioteca.

La primera entitat catalana que va haver-hi en el poble va ésser el «Centre Regionalista», el qual comptava amb uns quaranta afiliats i disposava d'una sala a «La Agrícola» (Plaça Catalunya, núm. 6). Aquest estava adherit a la Lliga Regionalista.

El Centre Republicà es trobava al carrer Migdia, núm. 17, i comptava amb una Biblioteca, sala de reunions i de cafè. Igualment que el Centre Regionalista, organitzava conferències i al-

tres activitats. El Centre Republicà tenia el suport de més de cent afiliats i restà fins acabada la guerra com a «Casino Republicano Obrero».

També estava organitzat «El Sometent». Històricament, el seu origen és vinculat en els «Usatges». La seva consigna era «Pau, pau i sempre pau». El caporal del «Sometent» a Llagostera era Artur Rissech.

Entre els anys 1910 a 1925 s'editen a Llagostera cinc revistes de diferent contingut i ideologia. Són: «La Sembra», «Renovació», «Chante Cler», «La Selva» i «Joventut».

La revista «Chante Cler» va sortir a començaments de l'any 1910. Constava de quatre a vuit planes. S'autoanomena «Periòdich de Joventut Autonomista». Tots els seus articles són escrits en català —almenys els exemplars que he arribat a recuperar—, i apareixen firmats. A la darrera plana s'hi troba una petita lliçó de català. Sortia mensualment. Sense publicitat.

«La Selva» va aparèixer el 15 de juliol de 1911. A sota del nom de la revista, hi apareix a manera de titular: «Defensor de los intereses morales y materiales de la villa y comarca».

Com a primer propòsit inaugural assenyala:

«La Selva», como catalana, tiene naturalmente «la parla» propia del Principado y ella se vanagloriará de estar escrita en su lenguaje nativo, pero como aspira a estar relacionada con el mundo oficial, haciendo oír sus lamentos, ecos y aspiraciones, y por otra parte tampoco olvida que es española, también tendrá mucho gusto en expresarse en este lenguaje»...

Quasi tots els seus articles són escrits en castellà.

Té aproximadament la mateixa extensió que el «Chante Cler». Primer va ésser quinzenal i després mensual. Els redactors de «La Selva» eren anònims o signaven amb un pseudònim. Finançada per la publicitat. La subscripció al trimestre és de 0'60 ptes. En cap de les dues revistes no s'anomena el Col·lectiu de Redacció. Tant l'una com l'altra són manifestament anti-rouristes.

La revista «Joventut» va néixer el novembre de 1922. Els seus autors són els alumnes de l'Escola Graduada de la vila. Es escriu de manera alternada en català-castellà. Tracta dels temes més diversos, des de Geografia, Història, Literatura... fins als pensaments més espontanis i inesperants. Consta d'unes vuit planes. Es finançada per la publicitat.

«Renovació» és un periòdic quinzenal, surt per primera vegada el 15 d'agost de 1917 i és el portaveu del «Centre Regionalista». (No he pogut recuperar cap dels seus números).

I per acabar, «La Sembra» és una revista mensual. A la seva portada apareix el titular: «Periòdich jove-serie de Cultura i Moralitat». No n'he pogut consultar cap).

Als voltants de 1950 va sortir una revista d'Esports «Unió deportiva local», que va durar uns tres anys.

El 1961 va aparèixer «LACUSTARIA», el primer d'octubre. serà el Butlletí de l'Agrupació Filatèlica i Numismàtica de Llagostera. Té la mida d'un full parroquial i està formada per quatre a sis fulls. Arriba a 24 números. Finalitzà la seva publicació l'1 d'abril de 1967 fins que la llei sobre la llibertat de premsa, tan coneguda, acabà amb ella. Mor l'any 1967, per tant. Els seus articles es dedicaven a lletres, ciències, arts, religioses, vida municipal, filatèlica, numismàtica, esports, espectacles, cartes al director, noticiari, humorisme, etc.

LLAGOSTERA ACTUAL

ECONOMIA

A Llagostera el 21,2 per cent de la població activa es dedica a les explotacions agropecuàries.

Les principals empreses industrials treballen la fusta (mobles) i el metall (estructures per a la construcció). Hi ha també una petita empresa de confecció de banyadors, i tèxtil. Una fàbrica de detergents i una altra del ram de l'alimentació.

Molts d'obrers s'han de desplaçar a altres pobles, ja que no es compta amb les empreses suficients per donar feina a tothom.

ENTITATS DIVERSES

El Casino Espanya, actualment és regit per una junta presidida pel Sr. Pompeyo Pascual Coris. Entre les activitats del Casino hi figura l'organització de la Festa Major amb sessions de ball i cinema. Compta amb serveis permanents de bar, cinema i discoteca.

El Casal és una entitat que depèn de la parròquia i es dedica a l'esbarjo i educació de la mainada. Fan el Casal d'estiu.

L'Agrupació excursionista «Bell Matí» fou creada a primers d'octubre de 1965. A part de les nombroses excursions, organitza actes de tipus cultural, concursos de fotografia, dibuix, l'homenatge a la vellesa... D'ençà de l'any 1972, edita el programa de la Festa Major. Barrejats amb la nombrosa publicitat s'hi troben petites col·laboracions locals de tota mena.

Hi ha també, en aquest poble, una gran afeció als torneigs d'escacs. A part de les competicions locals, cada any es participa en el torneig provincial.

A començament de 1978 es formà a Llagostera l'Associació de Veïns «23 de febrer», que ha portat a terme diferents accions reivindicatives, així com actes culturals. Ha estat també l'organitzadora del «Solstici d'estiu».

També funciona l'associació de veïns de la Canyera, però les seves activitats es redueixen a les qüestions d'urbanisme i habitatge.

El març de 1980 sortia el primer número —número 0— del Butlletí de l'Associació de Veïns de Llagostera. Plantejat sense gaires ambicions, és fet amb cicloestil. Es format per 25 ó 30 planes. La revista és de caire quasi exclusivament local, a part d'algunes col·laboracions. Es porten fets vuit números, sense comptar el número 0. Hi ha un Col·lectiu de Redacció que coordina tot el treball.

Ultimament per causa de problemes de legalització i als cada vegada més agreujats problemes econòmics, sumat al desinterès local, potser es veurà obligada, com totes les altres publicacions, a tancar les seves portes. I finalitzarà una etapa més de la tan malmenada cultura popular.

Dins el capítol Museus, cal notar l'esforç d'un grup d'homes de la nostra vila, per recuperar útils de l'Agricultura que han anat desapareixent en molt pocs anys.

A Llagostera s'hi troba també la Fundació Vilà, des del 24 de juliol en què es fundà. A part de la quantitat de quadres pintats per l'autor d'aquesta Fundació-Museu, s'hi troben els famosos Modiglianis, tan polèmics a causa dels repetits robaments, un Corot i un Rousseau.

Són nombrosos els artistes locals. Partint de la tradició iniciada per Mn. Gelabert, el Professor senyor Mas, el pintor Pere Mayol, que encara anima la petita escola d'Arts i Oficis que aglutina els afeccionats locals, els quals cada any exposen la seva producció els dies de la Festa Major.

Llagostera no té Biblioteca, ja que va desaparèixer quasi totalment durant la guerra civil. Actualment hi ha un projecte de fer dues Biblioteques, l'una a càrrec de l'Ajuntament i l'altra per compte del Casino.

L'actual Consistori és format per 7 regidors de Convergència (UCD no estava representada), 3 del PSC-PSOE i 1 del PSUC. Esquerra Republicana no aconseguí cap candidatura.